

Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής
Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας

Μέρες Παράδοσης 2024

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

20 ΣΑΒΒΑΤΟ,
Απριλίου 7.30 μ.μ.

**Τραγουδώντας στα χνάρια
των προγόνων μας**

21 ΚΥΡΙΑΚΗ,
Απριλίου 10.30 π.μ.

**Ημερίδα:
Δημοτικό Τραγούδι:
Νέα πλαίσια και δυναμικές**

Αίθουσα Αφροδίτη-Ξενοδοχείο ΚΙΕΡΙΟΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ»
ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Χαιρετισμός Του Περιφερειάρχη Θεσσαλίας ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΡΕΤΑ

Η μακροβιότερη πολιτιστική εκδήλωση της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας με την επωνυμία «Μέρες Παράδοσης» είναι και φέτος εδώ για να αναδείξει για μια ακόμη χρονιά τον πολιτισμό μας, την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, τις κοινές μας αξίες.

Η νέα Περιφερειακή αρχή, έθεσε από την πρώτη στιγμή κορυφαία προτεραιότητα τον Πολιτισμό. Πριν ακόμη αναλάβουμε τη διοίκηση, είχαμε εκπονήσει ένα σχέδιο δράσης για τα επόμενα χρόνια, με στόχο τη σύνδεση του με κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με το περιβάλλον, την ιστορία του τόπου και των ανθρώπων, με τα τοπικά έθιμα και τους καταξιωμένους καλλιτέχνες της Θεσσαλίας.

Εργαζόμαστε παράλληλα με συνέπεια, και με τη βοήθεια των υπηρεσιών της Περιφέρειας, ώστε να αξιοποιήσουμε όλους τους διαθέσιμους πόρους για την συντήρηση, την ολοκλήρωση ήδη υπαρχόντων έργων αλλά και τη δημιουργία νέων ώστε να προσελκύσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο ενδιαφέρον και να μετατρέψουμε τον πολιτισμό σε όχημα ανάπτυξης της Θεσσαλίας.

Έτσι φροντίζουμε να υλοποιούμε μια σειρά πολιτιστικών δράσεων, με στόχο ο πολιτισμός να αποτελέσει και μέσο ενίσχυσης της ψυχολογίας των κατοίκων αλλά και να στηρίζουμε σημαντικές διοργανώσεις-όπως αυτή- που έχουν αγκαλιαστεί με θέρμη από τους πολίτες, καθώς τιμούν την παράδοση και αναδεικνύουν την ταυτότητα μας.

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στα μέλη του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας που ακούραστα κάθε χρόνο και κυρίως με απόλυτο σεβασμό στην τοπική ιστορία, προσφέρουν στο κοινό ποιητικές εκδηλώσεις μέσα από ένα πλούσιο πρόγραμμα δράσεων που αφορά σε όλες τις εκφάνσεις της παράδοσης με κυρίαρχα στοιχεία τον χορό και το δημοτικό τραγούδι.

Συγχαρητήρια όμως και για τον διαρκή εμπλουτισμό του περιεχομένου των δράσεων σας με τη συμπερίληψη ημερίδων, σεμιναρίων, εργαστηρίων αλλά και πανελλήνιων συνεδρίων-φέτος ετοιμάζεται το 9ο-ώστε όλη αυτή η προσπάθεια να πετύχει το στόχο σας. Να αφήσει-όπως επιθυμείτε-μια παρακαταθήκη γραπτών στοιχείων και ντοκουμέντων στις επόμενες γενιές.

Καλή επιτυχία!

Χαιρετισμός του Αντιπεριφερειάρχη Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΕΛΙΟΥ

Είναι αναμφίβολα σπουδαία παρακαταθήκη για τη γενιά μας ο πλούτος της λαϊκής παράδοσης της χώρας μας με όποιες μορφές κι αν εμφανίζεται αυτή. Το Δημοτικό Τραγούδι, ωστόσο, αποτελεί την πιο άμεση προβολή της ανθρώπινης φύσης, της καθημερινής ζωής και της δημιουργικότητάς της μέσα στο χρόνο.

Ακούμε συχνά γύρω μας ότι το Δημοτικό Τραγούδι είναι ξεπερασμένο, ότι ανήκει στο παρελθόν, ότι «μυρίζει ναφθαλίνη». Με χαρά, λοιπόν, υποδεχθήκαμε την πρόταση του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» για το φετινό αφιέρωμα σε αυτό το είδος που η λαϊκή μούσα υπηρετεί όσο κανένα άλλο.

Οι *Μέρες Παράδοσης*, αυτός ο σπουδαίος θεσμός για τα πολιτιστικά δρώμενα, όχι μόνο της Καρδίτσας, αλλά και ολόκληρης της Θεσσαλίας, μετά από οχτώ επιτυχημένα συνέδρια και τις αντίστοιχες εκδόσεις των Πρακτικών τους, προτείνει στη φετινή προσυνοδριακή ημερίδα του το νέο πλαίσιο και τις δυναμικές του δημοτικού τραγουδιού.

Καλωσορίζουμε τους Πανεπιστημιακούς δασκάλους, τους ερευνητές και τους εκλεκτούς προσκεκλημένους από όλη την Ελλάδα που με την παρουσία τους και τη συμμετοχή τους στην εκδήλωση τιμούν τον τόπο μας και προβάλλουν την ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητά του σε όλη τη χώρα.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας – Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας στηρίζει τις *Μέρες Παράδοσης 2024* αναγνωρίζοντας το Κ.Ι.Λ.Ε. «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» ως έναν από τους βασικότερους πυλώνες της ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας και εύχεται η πορεία αυτή να είναι συνεχής και δημιουργική.

Χαιρετισμός του Δημάρχου Καρδίτσας ΒΑΣΙΛΗ ΤΣΙΑΚΟΥ

Οι «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ», είναι μια απ' τις μακροβιότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Από το 1990 έχουν καταφέρει και συνεισφέρουν με μοναδικό τρόπο στην καταγραφή και την ανάδειξη του πολιτιστικού στοιχείου της περιοχής μας και όχι μόνο. Το Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» τις τελευταίες δεκαετίες για να συνεισφέρει ακόμη περισσότερο στο χώρο της Παράδοσης έκανε μια στροφή, όσον αφορά το περιεχόμενο των δράσεών του και άρχισε να οργανώνει προσυνεδριακές ημερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια και κάθε δυο χρόνια πανελλήνια συνέδρια.

Αφήνει έτσι μια σπουδαία πολιτιστική παρακαταθήκη γραπτών στοιχείων και ντοκουμέντων στις επόμενες γενιές. Φέτος και παρά τις γενικότερες δυσκολίες που προέκυψαν για την περιοχή μας, με τις πληγές που άφησε πίσω της η καταστροφή του Σεπτεμβρίου, κατάφερε και οργανώνει της «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ» με ένα πρόγραμμα και με περιεχόμενο που είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον. Εμείς ως Δήμος Καρδίτσας και ως Δημοτική Αρχή στεκόμαστε για μια ακόμη χρονιά δίπλα στον «ΑΠΟΛΛΩΝΑ» και τις «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ». Ευχόμαστε λοιπόν από καρδιάς τη μεγαλύτερη επιτυχία και στις φετινές εκδηλώσεις. Καλωσορίζουμε στην περιοχή μας τους εξαιρετικούς προσκεκλημένους της εκδήλωσης και συγχαίρουμε προσωπικά την ψυχή της όλης διοργάνωσης αλλά και του «ΑΠΟΛΛΩΝΑ» την κ. Βάσω Κοζιού, που όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος δίνει τον καλύτερο εαυτό της, μαζί με τους άξιους συνεργάτες της για να απολαύσουμε «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ» με ταυτότητα και σε πολύ υψηλό επίπεδο.

Πρόλογος

της Προέδρου του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΟΖΙΟΥ - ΚΟΛΟΦΩΤΙΑ

Το Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας κάθε χρόνο επιλέγει μια θεματική ενότητα, που αφορά στον λαϊκό πολιτισμό και την τοπική ιστορία, και γύρω από αυτή προγραμματίζει την ετήσια δουλειά του. Ένα μέρος της παρουσιάζει στις «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ», που είναι μια απ' τις μακροβιότερες εκδηλώσεις της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, αφού ξεκίνησαν από το 1989 με μουσικοχορευτικό, κυρίως, πρόγραμμα. Από το 2000 ο Απόλλωνας έκανε μια στροφή, όσον αφορά το περιεχόμενο των εκδηλώσεων «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ», εντάσσοντας προσυνεδριακές ημερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια και κάθε δυο χρόνια πανελλήνια συνέδρια, θέλοντας ν' αφήσει μια παρακαταθήκη γραπτών

στοιχείων και ντοκουμέντων στις επόμενες γενιές. Και τα κατάφερε· παρέδωσε στο αναγνωστικό κοινό τους αντίστοιχους τόμους πρακτικών των 8 πανελλήνιων συνεδρίων.

Φέτος ετοιμάζει το 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο, το οποίο θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2025. Τα συνέδρια του Απόλλωνα πολύ γρήγορα καθιερώθηκαν σαν εκδηλώσεις ευρείας απήχησης από τη Νομαρχία Καρδίτσας (παλαιότερα) την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας-Περιφέρεια Θεσσαλίας (σήμερα) και τον Δήμο Καρδίτσας, που είναι οι κύριοι συνδιοργανωτές και φυσικά πάντα με την επιστημονική στήριξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, διδάκτορες, μελετητές, ερευνητές και λαογράφοι ανταμώνουν κάθε δυο χρόνια στη φιλόξενη πόλη μας, την Καρδίτσα, βοηθώντας τα μέγιστα στην ανάδειξη νέων στοιχείων της ιστορίας και της λαϊκής μας παράδοσης και στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης με αποτέλεσμα σε κάθε κάλεσμα οι αιτήσεις συμμετοχής στα συνέδρια να ξεπερνούν το όριο που έθεσαν αρχικά οι οργανωτές, πράγμα που τους ανάγκασε στο 4ο και 5ο συνέδριο να καθιερώσουν τις παράλληλες συνεδρίες, ώστε να δώσουν βήμα σε όσο το δυνατόν περισσότερους εισηγητές να κάνουν τις ανακοινώσεις τους.

Το θέμα που επέλεξε ν' αναδείξει φέτος το Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» στις «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ 2024» είναι: «Δημοτικό τραγούδι-Νέα πλαίσια και δυναμικές». Η έρευνα του δημοτικού τραγουδιού δεν στερεύει ποτέ. Παραμένουν πτυχές αδιευρεύνητες, ενώ κάθε εποχή επανεξετάζει και συνομιλεί με τον δικό της τρόπο, όσα έχουν γραφτεί μέχρι τώρα. Μέσα του υπάρχει μια δύναμη εν υπνώσει που, αν ενεργοποιηθεί, μπορεί να ανοίξει δρόμους, ώστε ν' επανεκτιμήσουμε την αξία του. Για το «Καλωσόρισες» στις φετινές ετήσιες εκδηλώσεις «Μέρες Παράδοσης» το Σάββατο 20-4-2024 και ώρα 7.30 μ.μ. στην αίθουσα «Αφροδίτη» του ξενοδοχείου ΚΙΕΡΙΟΝ, το Κ.Ι.Λ.Ε. «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» ετοίμασε τη μουσική παράσταση με τίτλο «Τραγουδώντας στα χνάρια των προγόνων μας».

Η έναρξη θα γίνει με το τιμητικό αφιέρωμα στη Δρ Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμπλάκη τ. Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, η οποία έχει στις αποσκευές της ένα ογκώδες ερευνητικό και συγγραφικό έργο που αφορά στην αναγνώριση και αξιοποίηση της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας. Το αξιόλογο συνολικό έργο της θα παρουσιάσει ο Ευάγγελος Καραμανές, συνεργάτης της για πολλά χρόνια, που τη διαδέχτηκε στη θέση της. Διαχρονικά από το Κ.Ι.Λ.Ε. «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» τιμήθηκαν: ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Μιχάλης Μερακλής, οι ομότιμοι καθηγητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Βασίλης Αναγνωστόπουλος και Ευάγγελος Αυδίκος, ο συνθέτης Θωμάς Μπακαλάκος, η τραγουδίστρια και ερευνήτρια Δόμνα Σαμίου, ο τραγουδιστής και μουσικός Χρόνης Αηδονίδης, ο λαογράφος και ακούραστος εργάτης της λαϊκής μας παράδοσης Παναγιώτης Μυλωνάς, ο εκπαιδευτικός και τραγουδιστής Χρυσόστομος Μητροπάνος κ. ά.

Μετά το τιμητικό αφιέρωμα στην Αικατερίνη Πολυμέρου Καμπλάκη αξιόλογες χορωδίες από την Καρδίτσα και άλλα μέρη της Ελλάδας, θα τραγουδήσουν παραδοσιακά τραγούδια της πατρίδας μας.

Πρόκειται για τα μουσικά σύνολα:

1) Ομάδα Παραδοσιακού Τραγουδιού της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνια και πέριξ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ», 2) Χορωδία Παραδοσιακής Μουσικής του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας, 3) Ομάδα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Σωματείου Διάσωσης του Καραγκούνικου Λαϊκού Πολιτισμού «Η ΨΗΦΙΔΑ», 4) Τμήμα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Χορευτικού Ομίλου Χουλιαράδων Ιωαννίνων, 5) Τμήμα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Πανελλήνιου Συλλόγου Φίλων Παραδοσιακού τραγουδιού «Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ» και 6) το Σύνολο Παραδοσιακής Μουσικής του Μουσικού Σχολείου Καρδίτσας.

Την Κυριακή στις 10.30 π.μ. και στον ίδιο χώρο αξιόλογοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, διδάκτορες και ερευνητές θα δώσουν τα πρώτα στοιχεία για την αξία, τις δυνατότητες και την εξελικτική πορεία του παραδοσιακού τραγουδιού στην Ημερίδα που φέρει τον τίτλο «Δημοτικό τραγούδι: Νέα πλαίσια και δυναμικές». Θ' ανακοινώσουν οι: 1) Θωμάς Μπακαλάκος, Συνθέτης 2) Δρ Σόνια Κοζιού, Εκπαιδευτικός 3) Δρ Πολυμέρου-Καμπλάκη Αικατερίνη, τ. Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών 4) Μάνος Ιωάννης, Αναπληρωτής καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας-Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας-Δρ. Θεοδώρα Γκουράνη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας 5) Στιβανάκη Ευανθία, Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών-Τμήμα Θεατρικών Σπουδών. 6) Βε Μαρία, Φιλολόγος Μ.Ε.δ, Μουσικός-Διευθύντρια 2ου Γυμνασίου Λαμίας, Υποψήφια Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων-Παπακώστας Χρήστος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης-Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Οι ερευνητές, οι λαογράφοι, οι φίλοι του παραδοσιακού τραγουδιού, οι εκπαιδευτικοί και όσοι δραστηριοποιούνται στους πολιτιστικούς συλλόγους της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και ευρύτερα της Θεσσαλίας, σίγουρα θα γνωρίσουν πολλά και νέα στοιχεία μέσα από τις διήμερες εκδηλώσεις «Μέρες Παράδοσης 2024»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Σάββατο 20 Απριλίου-Ώρα έναρξης 7.30 μ.μ. **Αίθουσα Αφροδίτη Ξενοδοχείου ΚΙΕΡΙΟΝ**

- Χαιρετισμοί
- **Τιμητικό αφιέρωμα** στην **Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη**
τ. Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
- **Ομιλητής: Ευάγγελος Καραμανές**, Διευθυντής του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

ΤΡΑΓΟΥΔΩΝΤΑΣ ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΜΑΣ

- **Μουσικά σύνολα**
- **Ομάδα Παραδοσιακού Τραγουδιού της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνα και πέριξ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»**

Διευθύνει ο Δημήτρης Κώτσικας

- «**Περδικομάτα**», τραγούδι του γάμου από την ευρύτερη περιοχή των Τζουμέρκων της Ηπείρου.
- **Άσπρα μου πουλιά**, τραγούδι της ξενιτιάς από την περιοχή του Ζαγορίου.
- **Σαρανταπέντε Κυριακές**, τραγούδι της αγάπης από την ευρύτερη περιοχή του Μετσόβου.
- **Σιδηροβέργινο κλουβί**, τραγούδι της αγάπης από την περιοχή του Πωγωνίου.
- **Καλονυχτιά**, τραγουδιέται στο τέλος του γλεντιού στο Πωγώνι.
- **Πέρα στον πέρα μακαλά**, αντίδωρο για τους φίλους Καρδιτσιώτες.
- **Χορωδία Παραδοσιακής Μουσικής του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας**

Διευθύνει η Βασιλική Κοζιού

- Για κέρνα, μαυρομάτα μου
- Μπεήνα
- Ποιος είν' άξιος κι αγλήγορος
- Ένα παλληκάρι είκοσι χρονών

Τραγούδια της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

- **Ομάδα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Σωματείου Διάσωσης του Καραγκούνικου Λαϊκού Πολιτισμού «Η ΨΗΦΙΔΑ»**

Διευθύνει ο Γιώργος Μαγαλιός

- *Της Κυρίτσινας κορίτσι* (Δρομικό)
- *Από παν απ' τη Φραγκιά* (Αποκριάτικο)
- *Βλάχα με τα κατσαρά σου* (Αποκριάτικο)

- **Τμήμα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Χορευτικού Ομίλου Χουλιαράδων**

Διευθύνει ο Δημήτρης Κωνσταντής

- *Κοντούλα λεμονιά*: τραγούδι της αγάπης από την περιοχή της Βήσσανης Πωγωνίου σε τρίσημο ρυθμό.
- *Μηλίτσα που ήσουν στο γκρεμό (Θοδωράκαινα)*: αντιφωνικό τραγούδι του εθίμου «Κύκλες» που πραγματοποιείται στο χωριό Χουλιαράδες στις 9 Σεπτεμβρίου.
- *Τώρα κι ο ήλιος έγειρε (Αλή Φαρμάκη)*: αντιφωνικό τραγούδι του εθίμου «Κύκλες» που πραγματοποιείται στο χωριό Χουλιαράδες στις 9 Σεπτεμβρίου

- **Τμήμα Παραδοσιακού Τραγουδιού του Πανελλήνιου Συλλόγου Φίλων του Παραδοσιακού τραγουδιού «Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ»**

Διευθύνει ο Γεώργιος Δαλιάνης

- *Λάμπουν τα χιόνια στα βουνά.*
- *Αρκαδιανή*
- *Τρία καλά είναι στον ντουνιά.*
- *Ας παν να δουν τα μάτια μου*

- **Σύνολο Παραδοσιακής Μουσικής του Μουσικού Σχολείου Καρδίτσας**

Διευθύνει η Τύμπα Στυλιανή

• <i>Καλώς ανταμωθήκαμε</i>	Προποντίδας
• <i>Ρουμπαλιά</i>	Προποντίδας
• <i>Στης Πάργας τον ανήφορο</i>	Ηπείρου
• <i>Άνοιξαν τα δέντρα ούλα</i>	Μακεδονίας
• <i>Χορέψατε χορέψατε</i>	Νάξου

Κυριακή 21 Απριλίου-Ώρα έναρξης 10.30 π.μ.

Αίθουσα Αφροδίτη Ξενοδοχείου ΚΙΕΡΙΟΝ

- **ΗΜΕΡΙΔΑ**
- **ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ: ΝΕΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ**
- **Θωμάς Μπακαλάκος, Συνθέτης**

Ο Ελληνικός Μηχανισμός Σύνθεσης (Ε.Μ.ΣΥΝ.) και οι νέες δυναμικές του δημοτικού τραγουδιού στη σύνθεση πρωτότυπων και μοντέρνων έργων σύγχρονης μουσικής, στην Ελληνική Μουσική Γλώσσα, θα σηκώσουν αεράκι μουσικής Άνοιξης στην πατρίδα μας

🐣 **Κοζιού Σόνια**, Δρ Εθνομουσικολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών - Εκπαιδευτικός

Δημοτικό τραγούδι: Από την τελετουργία στην παράσταση. Όψεις και μετασχηματισμοί

🐣 **Δρ Πολυμέρου-Καμπλάκη Αικατερίνη**, τ. Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

Το δημοτικό τραγούδι στο πλαίσιο της Άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

🐣 **Μάνος Ιωάννης**, Αναπληρωτής καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας-Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μελετώντας το μακεδονικό τραγούδι στη βορειοελληνική μεθόρειο: Μία ανθρωπολογική προσέγγιση

🐣 **Στιβανάκη Ευανθία**, Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών-Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Όψεις Θεατρικότητας στη δημοτική ποίηση/Δημοτικό τραγούδι

🐣 **Βε Μαρία**, Φιλολόγος Μ.Ε.δ, Μουσικός-Διευθύντρια 2^{ου} Γυμνασίου Λαμίας, Υποψήφια Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

🐣 **Παπακώστας Χρήστος**, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης-Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

«Κυρία, εγώ αυτό το τραγούδι το ξέρω!» Δημοτικό τραγούδι και Εκπαίδευση. Το εθνογραφικό παράδειγμα της Γιώτας Βέη

Βιογραφικό σημείωμα Αικατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη

Η Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη γεννήθηκε το 1950 στην Τσαγκαράδα του Πηλίου στον νομό Μαγνησίας και είναι ένα από τα τρία παιδιά μιας αγροτικής οικογένειας. Πέρασε τα μαθητικά της χρόνια στο Οικονομικό Γυμνάσιο (Νανοπούλειος Σχολή) της γενέτειράς της και αποφοίτησε ως αριστούχος μαθήτρια. Κατόπιν εισήχθη με υποτροφία του ΙΚΥ στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών). Μετά από πρόταση του καθηγητή της Λαογραφίας και προέδρου της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας Δημήτρη Λουκάτου και με υποτροφία του Ιδρύματος Gottfried von Herder του Αμβούργου, πήγε

στη Βιέννη για μεταπτυχιακές σπουδές. Το 1990 ανακηρύχθηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών όπου υποστήριξε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα «Νεοελληνική Μετρολογία. Παραδοσιακά μέτρα και σταθμά, 19ος-20ός αιώνας.

Υπηρέτησε το «Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών επί 40 χρόνια, τα τελευταία είκοσι ως εκλεγμένη Διευθύντρια. Αποχώρησε έχοντας παραδώσει ένα Κέντρο έτοιμο να υποδεχτεί τον 21ο αιώνα. Ως Διευθύντρια του Κέντρου κατάφερε να εξασφαλίσει στέγη, να δημιουργήσει σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή και να διευρύνει τους τομείς δραστηριοτήτων του με τη δημιουργία θεματικών μουσείων (Μουσείον Άρτου στην Αμφίκλεια Φθιώτιδας, Μουσείο της Ελιάς στα Καψαλιανά Αρκαδίου Κρήτης, Μουσείο της ευρωπαϊκής ακριτικής παράδοσης) και την πραγματοποίηση συνεδρίων, εκδόσεων και πολλά άλλα.

Η εμπειρία των 40 χρόνων στο Κέντρο Λαογραφίας, το οποίο εκείνη αποκαλεί «εθνικό θησαυρό του λαϊκού πολιτισμού», ήταν πολύτιμη με αποτέλεσμα

να βοηθήσει τα μέγιστα στο να μην θεωρείται ο λαϊκός πολιτισμός μουσειακό είδος. Ο αγαπημένος της τομέας ήταν και είναι «ο υλικός βίος» και αυτόν υπηρέτησε διαχρονικά. Επί θητείας της δημιουργήθηκε στο Κέντρο Λαογραφίας ένα πλούσιο Αρχείο και, σε συνεργασία με τον Στέφανο Ήμελλο, ένα ειδικό «Ερωτηματολόγιο για τον υλικό βίο, ως συμπλήρωμα των «Ζητημάτων Λαογραφίας» του Γεωργίου Α. Μέγα».

Η κ. Πολυμέρου-Καμπλάκη θεωρεί ότι η Ακαδημία Αθηνών της πρόσφερε τον ιδανικό χώρο να εργαστεί με χαρά, πάθος και υψηλό φρόνημα. Με την συνταξιοδότηση της δεν σταμάτησε να νοιάζεται για τον λαϊκό πολιτισμό. Συνεχίζει την επιτόπια έρευνα διακηρύσσοντας με πάθος ότι ο λαϊκός πολιτισμός για να γίνει πηγή έμπνευσης πρέπει και πάλι να γίνει γνωστός, ώστε ν' αποτελέσει τομέα αιχμής για την εθνική μας οικονομία.

Από το 1991 μέχρι το 1994 δίδαξε τα μαθήματα της λαογραφίας και της Ιστορίας της παραδοσιακής τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ενώ από το 1994 μέχρι το 2000 δίδασκε ως λέκτορας λαογραφίας στη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ. Επιπλέον παραδίδει μαθήματα στο Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, σε ανοικτά πανεπιστήμια δήμων κ.α. Στο ερευνητικό της πεδίο εντάσσεται η μελέτη του «υλικού βίου» του Ελλήνων. Επίσης, συμμετείχε στην Επιτροπή «Ελλάδα 2021» ως μέλος της ολομέλειας

Το επιστημονικό έργο της Πολυμέρου-Καμπλάκη περιλαμβάνει οργάνωση συνεδρίων, μουσειακών χώρων και εκθέσεων, διαλέξεις, ανακοινώσεις σε συνέδρια, επιτόπιες λαογραφικές έρευνες, συγγραφή βιβλίων, επιμέλεια εκδόσεων κ.ά. Επίσης, είναι συγγραφέας των βιβλίων: «Θεατρικά μελετήματα για το λαϊκό θέατρο-Από το κρητικό θέατρο στα νεοελληνικά δρώμενα της Αποκριάς», «Ο λαϊκός πολιτισμός και η λαϊκή παράδοση του Αιγαίου», «Ελαιοσοδεία-Μελέτες για τον πολιτισμό της ελιάς», «Αγγελική Χατζημικάλη», Ο Νικόλαος Πολίτης και το Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας», «Του κόσμου τα τάματα», «Βασίλης Καζάνιος-Ζωγραφική, Χαρακτική», «Ο φόβος στην τέχνη και τη ζωή», « Ωδή στην ελιά», Επετερίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας», «Ιστορώντας την ελιά» κ.ά. Στις αποσκευές της έχει, επίσης, πολλές επιμέλειες και πλήθος εισηγήσεων σε συλλογικούς τόμους.

Σε ό,τι αφορά την προσωπική της ζωή είναι παντρεμένη με τον φιλόλογο και λαογράφο Παναγιώτη Καμπλάκη και έχει δύο παιδιά και πέντε εγγόνια.

Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα και περίξ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα και περίξ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ», ιδρύθηκε το 1933 από τους πρώτους Ηπειρώτες εσωτερικούς μετανάστες, που είχαν εγκατασταθεί στην περιοχή του Βύρωνα. Στο σύλλογο λειτουργούν σήμερα τέσσερα τμήματα εκμάθησης παραδοσιακών χορών για ενήλικες, στα οποία διδάσκονται όχι μόνο ηπειρώτικοι χοροί αλλά και χοροί από όλη την Ελλάδα, ένα τμήμα εκμάθησης παραδοσιακών τραγουδιών, καθώς και παιδικό τμήμα εκμάθησης χορών. Η Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα διοργανώνει κάθε χρόνο μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις στις οποίες παρουσιάζει ήθη, έθιμα, τραγούδια και χορούς, κυρίως της Ηπείρου αλλά και άλλων περιοχών της Ελλάδας, ενώ συμμετέχει και σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις εντός και εκτός Αττικής. Παράλληλα με τα χορευτικά τμήματα η Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα και περίξ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ» δημιούργησε και ομάδα παραδοσιακού τραγουδιού το 2016 με υπεύθυνο διδασκαλίας τον μουσικό Δημήτρη Κώτσικα. Στην ομάδα διδάσκονται παραδοσιακά τραγούδια από την Ήπειρο και την υπόλοιπη Ελλάδα αλλά και νεότερες συνθέσεις στο ύφος της ελληνικής μουσικής παράδοσης. Στόχος είναι να ερμηνεύονται τα τραγούδια, όσο πιο πιστά γίνεται, στο ύφος της κάθε περιοχής, ενώ γίνονται αναφορές στα λαογραφικά στοιχεία των τραγουδιών και πώς αυτά συνδέονται με τον ετήσιο εορταστικό κύκλο και τον κύκλο της ζωής. Έχει συμμετάσχει σε πολλές εκδηλώσεις εντός και εκτός Αττικής και σε θεματικά μουσικοχορευτικά αφιερώματα, όπως για την επέτειο των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, των 100 χρόνων από την Μικρασιατική Καταστροφή, στο αφιέρωμα στον Στρατηγό Ν. Πλαστήρα, την Ξενιτιά, τα Κάλαντα, στο φεστιβάλ «Στις Ρίζες του Ολύμπου», κ.ά. Τη διδασκαλία των τραγουδιών και την επιμέλεια των παρουσιάσεων της ομάδας έχει ο Δημήτρης Κώτσικας.

Ιστορικό σημείωμα του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ Κ.Ι.Λ.Ε. «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» από το 1989-2022

Φέτος το Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» συμπλήρωσε τριάντα πέντε χρόνια ζωής, συνεχούς δράσης, δημιουργίας και προσφοράς στο πολιτιστικό γίγνεσθαι του τόπου μας. Κύριος σκοπός του η έρευνα, η καταγραφή, η διαφύλαξη και η αξιοποίηση των ιστορικών και λαογραφικών στοιχείων του τόπου μας. Από τον δεύτερο χρόνο λειτουργίας του σύστησε Ομάδα Καταγραφής, η οποία κατέγραψε και εξακολουθεί να καταγράφει παραδοσιακά τραγούδια, χορούς, έθιμα, δρώμενα, παραμύθια, παραδοσιακά παιχνίδια και σπάνιες παραδοσιακές συνταγές φαγητών και γλυκισμάτων του τόπου μας. Όλο αυτό το υλικό έχει σχεδόν αρχειοθετηθεί σε ηλεκτρονική μορφή και είναι προσβάσιμο στους ερευνητές, στους μεταπτυχιακούς φοιτητές και στους υποψήφιους διδάκτορες.

Το Κ.Ι.Λ.Ε. «ΑΠΟΛΛΩΝ» θέλοντας να διασώσει και να προβάλει το δημοτικό τραγούδι δημιούργησε τη Χορωδία Παραδοσιακής Μουσικής, η πρώτη στην Καρδίτσα που ασχολήθηκε αποκλειστικά με το παραδοσιακό τραγούδι στο νομό μας. Τη διεύθυνσή της είχαν κατά καιρούς πολλοί και αξιόλογοι μαέστροι. Με τη Χορωδία ο Απόλλωνας κυκλοφόρησε το 2000 ένα cd με τίτλο «Τραγουδώντας τη γη των προγόνων μας», το 2007 ένα διπλό cd με 47 τραγούδια της αγροτιάς και τίτλο «Ήλιο μ', γιατί μας άργησες». Συμμετείχε σε cds που κυκλοφόρησε η Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων με τίτλο «Ήρθε Λαμπριά και Πασχαλιά» και στο cd με τίτλο « Ποταμέ, τζάνε μ', ποταμέ μου», που ήταν παραγωγή του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής. Όλα τα cds συνοδεύονται από βιβλιαράκια με τους στίχους των τραγουδιών και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Τον Ιούνιο του 2014 ηχογράφησε άλλα δυο cds με 50 τραγούδια, που

συνοδεύουν, σε ένθετες θήκες, το βιβλίο με τίτλο «Παραδοσιακά τραγούδια της Καρδίτσας και της ευρύτερης περιοχής». Το 2021 κυκλοφόρησε ένα νέο cd με 22 τραγούδια της Καρδίτσας, το οποίο συνοδεύει το βιβλίο με τίτλο «Θέλ'τε, δέντρα μ', ν' ανθίσετε-Από τον κάμπο στ' Άγραφα». Μια μουσική διαδρομή.

Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας το Κέντρο δημιούργησε χορευτικά τμήματα όλων των ηλικιών και χορωδία παραδοσιακής μουσικής. Κάθε εβδομάδα χορευτές και χορωδοί όλων των ηλικιών συναντιούνται στην αίθουσα του Συλλόγου και περνούν ευχάριστα και δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους προσφέροντας ο καθένας με τον τρόπο του στην έρευνα και την καταγραφή σπουδαίων στοιχείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Με το χορευτικό και τη χορωδία πήρε μέρος σε πολλά φεστιβάλ στο εξωτερικό και στη χώρα μας. Επίσης παρουσίασε κατ' επανάληψη χορούς, τραγούδια και δρώμενα σε διάφορους τηλεοπτικούς σταθμούς (ΕΤ, ΝΕΤ, ΕΤ3, TRT, ΑΣΤΡΑ, ΘΕΣΣΑΛΙΑ κ.ά.)

Διοργάνωσε πολλές ημερίδες, που αποτελούσαν την προσυνομιλητική δουλειά των οχτώ πανελλήνιων συνεδρίων. Τα έξι πρώτα συνέδρια και το 8ο τα συνδιοργάνωσε με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ενώ το 7ο με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Συνδιοργανωτές ήταν διαχρονικά φορείς του τόπου μας όπως: Νομαρχία Καρδίτσας παλαιότερα, Περιφέρεια Θεσσαλίας-Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας σήμερα, ο Δήμος Καρδίτσας και συμπαραστάτες διάφοροι άλλοι φορείς. Τα θέματα που ερευνήθηκαν και αναδείχθηκαν κατά σειρά ήταν: «Λαϊκά Μουσικά Όργανα-Λαϊκοί Οργανοπαίχτες», «Η πολιτιστική κληρονομιά στη Θεσσαλία (χορός -τραγούδι-ενδυμασία)», «Γυναίκα και παράδοση-Η γυναίκα στην οικογενειακή και κοινωνική ζωή, την παιδεία, τον πολιτισμό και την εργασία», «Λαϊκός Πολιτισμός και Εκπαίδευση», «Δημοτικό τραγούδι και ιστορία», «Φυτά και βότανα στον λαϊκό πολιτισμό και την επιστήμη», «Αστικές λαϊκές μουσικές», «Πρόσφυγες: Από τη Μικρασιατική καταστροφή ως τις μέρες μας».

Διοργάνωσε, επίσης, εργαστήρια, όπως αυτό της παραδοσιακής караγκούνικης και ορεινής ενδυμασίας, των κεφαλόδεσμων του βουνού και του κάμπου και σεμινάρια παραδοσιακών χορών και μουσικοκινητικής αγωγής σε συνεργασία με την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Καρδίτσας.

Παρουσίασε με επιτυχία πολλά δρώμενα, όπως: τη βερβερίτσα, τα σίγνα, τον κλήδονα· αναβίωσε το θερισμό, το τίναγμα του σουσαμιού, το στούμπισμα της πανυχίδας, το κόψιμο του μπλουγουριού, το ξεφλούδισμα του καλαμποκιού, τα νυχτέρια, πολλά έθιμα του Πάσχα, των Χριστουγέννων και της Αποκριάς σε συνεργασία με τους συλλόγους Ξυνονηρίου, Μαγούλας, Καλλιφωνίου, Σοφάδων, Αρτεσιανού, Παλαμά, Κρανιάς κ.ά.

Κατέγραψε τους λαϊκούς οργανοπαίχτες της Καρδίτσας, τη γυναικεία και ανδρική караγκούνικη ενδυμασία, τους πολιτιστικούς συλλόγους, τις θεσμοθετημένες εκδηλώσεις του νομού Καρδίτσας, τους Θεσσαλούς συγγραφείς, το σύνολο των δρώμενων της Καρδίτσας κ.ά.. Όλη αυτή η ερευνητική δουλειά περιλαμβάνεται στα έντυπα προγράμματα του Κ.Ι.Λ.Ε. «Ο ΑΠΛΛΩΝ».

Διοργανώνει από το 1989 τις «Μέρες Παράδοσης», ετήσιες εκδηλώσεις, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς επιλέγοντας κάθε φορά μια θεματική ενότητα που γύρω από αυτή σχεδιάζει την ετήσια δουλειά του. Μερικά από τα θέματα που δούλεψε είναι: «Το ελληνικό χοροστάσι στο ορθόδοξο εορτολόγιο», «Ερόδιση η ανατολή και ξημερώνει η δύση», «Χορολαλιές», «Χοροί και δρώμενα της Θεσσαλίας», «Θεσσαλία μικρή και απέραντη», «Λαϊκός πολιτισμός και εκπαίδευση », «Η μάνα στο διάβα της ζωής», «Τα δημοτικά τραγούδια και ως ψηφίδες της ιστορίας», «Από τον κάμπο στ' Άγραφα-Μια μουσικοχορευτική διαδρομή», «Ταξίδι στην αστική λαϊκή μουσική παράδοση».

Φέτος το θέμα των εκδηλώσεων «ΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ» έχει ως κεντρικό άξονα το δημοτικό τραγούδι και την εξελικτική του πορεία. Ο τίτλος τους: «Δημοτικό τραγούδι: Νέα πλαίσια και δυναμικές». Χορωδίες παραδοσιακής μουσικής θ' ανοίξουν το πρόγραμμα το Σάββατο στις 20 Απριλίου με δημοτικά τραγούδια της χώρας μας. Τη δεύτερη μέρα θα πραγματοποιηθεί ημερίδα με σημαντικούς πανεπιστημιακούς δασκάλους, διδάκτορες και ερευνητές που είναι ο προάγγελος του 9ου Συνεδρίου που θα πραγματοποιηθεί το 2025.

Εκτός από τον λαϊκό πολιτισμό ο Απόλλωνας νοιάζεται και για άλλες μορφές τέχνης. Διοργάνωσε εκθέσεις φωτογραφίας και παρουσίασε το συγγραφικό έργο πολλών δημιουργών.

Εξέδωσε τα πρακτικά όλων των συνεδρίων που πραγματοποιήθηκαν από το 2000 έως το 2021. Επίσης, το 2013 εξέδωσε δυο βιβλία με τίτλους «Τοπικά παραδοσιακά προϊόντα και γεύσεις της Καρδίτσας» και «Παραδοσιακά τραγούδια της Καρδίτσας και της ευρύτερης περιοχής», στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER για προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Καρδίτσας και της ευρύτερης περιοχής, σε 1000 αντίτυπα το καθένα. Τα βιβλία αυτά επανεκδόθηκαν το 2014 και κυκλοφορούν μέχρι σήμερα. Το 2021 εξέδωσε το βιβλίο-λευκωμα με τίτλο «Καταγραφή και ανάδειξη της αγροτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Καρδίτσας» και το 2022 το βιβλίο «Από τον κάμπο στ' Άγραφα-Μια μουσικοχορευτική διαδρομή». Συγγραφέας των παραπάνω βιβλίων είναι η Βασιλική Κοζιού - Κολοφωτιά.

Πολύ σύντομα το Κέντρο Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας θα παραδώσει στους φίλους της παράδοσης και του πολιτισμού ένα νέο βιβλίο που κι αυτό θα αφορά την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας.

Εν συντομία αναφέρθηκαν οι σπουδαιότερες δράσεις του Κέντρου Ιστορικής και Λαογραφικής Έρευνας «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας που όλες έχουν ως στόχο: την έρευνα, τη διατήρηση και την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας, καθώς και την ποιοτική διαχείριση του ελεύθερου χρόνου των μελών του.

Μουσικοί: Κιτσόπουλος Χρήστος, κλαρίνο - εκπαιδευτικός μουσικής
Σκότης Δημήτριος, λαούτο - εκπαιδευτικός μουσικής
Γιάννης Σερίφης, κρουστά - μουσικός

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΔΩΝ

Τμήμα παραδοσιακού τραγουδιού

Οι Χουλιάρδες είναι ορεινό χωριό του νομού Ιωαννίνων, ανήκει στο Δήμο Βορείων Τζουμέρκων και βρίσκεται κοντά στη συμβολή των ποταμών Αράχθου και Καλαρίτικου.

Τις πρώτες δεκαετίες μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο αποτελούσε μια ζωντανή κοινότητα με πλούσια δράση στα πολιτιστικά της ευρύτερης περιοχής.

Το χωριό είναι γνωστό για την τραγουδιστική του παράδοση. Στο παρελθόν ανέδειξε τον τραγουδιστή Γάκη Σόντη ο οποίος το 1930 ηχογραφήθηκε από το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο της Μέλπως Μερλιέ, ενώ στις μέρες μας ο Γιάννης Παπακώστας είναι ένας από τους πιο καταξιωμένους ηπειρώτες τραγουδιστές και κατάγεται από τους Χουλιάρδες.

Την τοπική παράδοση την χαρακτηρίζουν τα αρχέγονα χορευτικά μοτίβα, ο παλιός τραγουδιστικός τρόπος, η δυναμική, αλλά και η αφομοίωση νέων στοιχείων που αναδεικνύουν μια κοινότητα ανοιχτή στον ευρύτερο πανελλήνιο χώρο.

Το τμήμα παραδοσιακού τραγουδιού δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023 με σκοπό την διατήρηση, εκμάθηση και μετάδοση του τοπικού Χουλιαριώτικου ιδιώματος που συναντάμε μέσα στον κύκλο των τραγουδιών του Πατροπαράδοτου εθίμου «Κύκλες» το οποίο το 2020 καταχωρήθηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Παράλληλα με αυτό οι συμμετέχοντες έρχονται σε επαφή και με τραγούδια του ευρύτερου Ηπειρώτικου ιδιώματος αλλά και όλης της Ελλάδας.

Ο Χορευτικός Όμιλος Χουλιάρδων αναβιώνει από το 1992 την τοπική αλλά και την ευρύτερη μουσικοχορευτική παράδοση σε πολλές εκδηλώσεις τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό και συμβάλλει με προτάσεις και δράσεις στον πολιτισμό.

*Μουσικοί: Κωνσταντής Δημήτρης, λαούτο - μουσικοδιδάσκαλος
Σκότης Δημήτριος, λαούτο - εκπαιδευτικός μουσικής
Γιάννης Σερίφης, κρουστά - μουσικός*

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΙΚΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Η ΨΗΦΙΔΑ»

Το Σωματείο Διάσωσης και Διάδοσης του Καραγκούνικου Λαϊκού Πολιτισμού «Η ΨΗΦΙΔΑ» ιδρύθηκε το 2023 και εκτός των άλλων, σκοπό έχει την έρευνα, ανάλυση και ορθή απόδοση των χορών και τραγουδιών των Καραγκούνηδων της Δυτικής Θεσσαλίας. Εμπνευστές και ιδρυτές του Σωματείου αυτού είναι ο Γιώργος Μαγαλιός από τον Παλαμά και ο Νίκος Φίλος από το Προάστιο της Καρδίτσας, λάτρεις των παραδόσεων του Καραγκούνικου λαού, με συνεχή παρουσία στο χώρο του πολιτισμού της Καρδίτσας και πλούσιο ερευνητικό έργο. Άμα τη ιδρύσει του, το Σωματείο «Η ΨΗΦΙΔΑ» έλαβε μέρος αλλά και διοργάνωσε αρκετές εκδηλώσεις. Εκπροσωπώντας και αναδεικνύοντας το καραγκούνικο στοιχείο εκτός νομού συμμετείχε σε παραστάσεις και φεστιβάλ στη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη. Καύχημα αποτελούν οι αναβιώσεις του καραγκούνικου σεργιανιού μετά από 60 και πλέον χρόνια. Στο Προάστιο (ανήμερα των Φώτων) σε συνδυασμό με τα ρουγκάτσια και στον Παλαμά (Κυριακή της Αποκριάς) με παράλληλες δράσεις την «καμήλα» και την «αρκούδα». Τέλος, το Σωματείο «Η ΨΗΦΙΔΑ» επιδιώκει την επαναφορά και καθιέρωση των εθίμων του «Λάζαρη» και του «Μάρτη» στη σωστή τους βάση και με τα σωστά τοπικά τραγούδια.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΓΝΗΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ «Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ»

Η ανάγκη συνέχισης του απλού τρόπου ζωής και επικοινωνίας των ανθρώπων, μέσα από τη μουσική, το τραγούδι και το χορό, γέννησε την ιδέα της δημιουργίας της «Ρωμιούσνης».

Με πυρήνα απλούς και καλλίφωνους ανθρώπους ξεκίνησε η Χορωδία να λειτουργεί το 1993 και σιγά σιγά μεγαλώνει πλασιούμενη από άτομα που αισθάνονται ευχάριστα στο καθιερωμένο εβδομαδιαίο αντάμωμα. Κοινό σημείο η αγάπη στο δημοτικό τραγούδι, τον χορό και την παράδοση γενικά.

Γίνονται δεκτά άτομα κάθε ηλικίας και καταγωγής χωρίς απαραίτητα να τραγουδάνε, αρκεί να σέβονται τις αρχές μας και τον χώρο. Δεν επιτρέπεται το κάπνισμα στην αίθουσα και οι πολιτικές συζητήσεις.

Στην εποχή μας, εποχή του υλισμού και της υπερκατανάλωσης, πιστεύουμε ότι είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ένας χώρος που μπορείς να βρεθείς με άλλους ανθρώπους χωρίς υλικό συμφέρον και να περάσεις κάποιες ευχάριστες ώρες τραγουδώντας.

Το αντάμωμα γίνεται προγραμματισμένα κάθε Δευτέρα βράδυ. Η σχέση που έχει δημιουργηθεί ανάμεσά μας είναι τέτοια, που περιμένουμε τότε θα 'ρθει η Δευτέρα. Ο πιο απλός τρόπος να μάθει κάποιος ένα τραγούδι, είναι επαναλαμβάνοντας αυτό που ακούει. Έτσι αρχίζει ο πρώτος ένα τραγούδι, επαναλαμβάνουν οι υπόλοιποι και συνεχίζεται μέχρι να τελειώσει. Στη συνέχεια παίρνει τον λόγο άλλος κ.ο.κ

Με τον ίδιο τρόπο, τραγουδώντας χορεύουμε. Έτσι, ο καθένας φέρνει και τον ιδιωματοισμό (ντοπιολαλιά) του τόπου του. Με την τακτική συνύπαρξη, περνάμε ευχάριστα και δημιουργικά. Η παράδοση δεν διδάσκεται αλλά βιώνεται μεταξύ μας και με τις εκδηλώσεις μας (ανταμώματα, συνεσιώσεις, εκδρομές κ.ά.), μεταφέρεται στο κοινό.

Θεωρούμε τη «ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ» ένα φανταστικό χωριό μέσα στην Αθήνα με κατοίκους που δεν είναι γείτονες, αλλά διατηρούν το πνεύμα του παλιού χωριού (και στα χωριά τα πράγματα έχουν «εκσυγχρονιστεί»). Πιστεύουμε ότι ο μόνος τρόπος να μην μας αλλοιώσει η παγκοσμιοποίηση, είναι να διατηρήσουμε την ταυτότητά μας τον πολιτισμό μας τα ήθη και τα έθιμα. Ευτυχώς που υπάρχουν οι σύλλογοι που αγωνίζονται και αντιπαλεύουν την ισοπέδωση δεσμών που κράτησαν για αιώνες «δεμένο» τον Ελληνισμό.

Μουσικοί: Δαλιάνης Γεώργιος, κλαρίνο
 Σκότης Δημήτριος, λαούτο - εκπαιδευτικός μουσικής
 Γιάννης Σερίφης, κρουστά - μουσικός.

Σύνολο Παραδοσιακής Μουσικής Μουσικού Σχολείου Καρδίτσας

Ο μουσικός πολιτισμός του ελλαδικού χώρου αποτελείται από εγγράμματες και προφορικές παραδόσεις, σπριζόμενος στη μνήμη. Η μνήμη αποτελεί τον τρόπο μεταλαμπάδευσης της μουσικής από τις παλαιότερες στις νεότερες γενιές. Αυτός είναι και ο ρόλος των μουσικών σχολείων, όπου μαθητές διαφορετικής κουλτούρας αναδεικνύουν και εξελίσσουν με νέες ιδέες την ιστορική μνήμη. Εξοικειώνονται με τους ιδιαίτερους ρυθμούς και τις παραδόσεις της χώρας μας, αναπτύσσουν δεξιότητες έκφρασης, ερμηνείας,

συνεργασίας και άμιλλας. Γνωρίζοντας έτσι το σημερινό αφιέρωμα επιλέχθηκαν πέντε μουσικοί σκοποί από όλη την Ελλάδα σε σύμπραξη της παραδοσιακής ορχήστρας και της βυζαντινής – παραδοσιακής χορωδίας του Μουσικού Σχολείου Καρδίτσας.

Πρόγραμμα:	Καλώς ανταμωθήκαμε	Προποντίδας
	Ρουμπαλιά	Προποντίδας
	Στης Πάργας τον ανήφορο	Ηπείρου
	Άνοιξαν τα δέντρα ούλα	Μακεδονίας
	Χορέψατε χορέψατε	Νάξου

Φωνητικό σύνολο: Υπεύθυνη: κ. **Τύμπα Στυλιανή**
Παραδοσιακή ορχήστρα: υπεύθυνος: κ. **Τερζής Γεώργιος**

Μέλη παραδοσιακής ορχήστρας:

Σέμπρος Άγγελος, Αντωνόπουλος Ανδρέας, Μπακαλάκος Οδυσσέας, Ταγκούλης Παναγιώτης, Νταβατζίκος Δημοσθένης (κλαρίνα)
Δασκαλόπουλος Δημήτριος, Ταγκούλης Μάριος (λαούτα)
Πασχάλης Αποστόλης (παραδοσιακό βιολί)
κ. Κακαγιάννη Βασιλική, Γκούρλας Θωμάς, Γεωργίου Σεραφείμ (παραδοσιακά κρουστά).

Η φρωτογραφία είναι από το Τιμητικό Αφιέρωμα του Δήμου Καρδίτσας και του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων «Συλλογή Φοίβου Ανωγειανάκη», στους μουσικούς της Καρδίτσας και στις κυρίες Μαίρη Θεολόγη και Κοζιού - Κολοφωτιά Βασιλική

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

Θωμάς Μπακαλάκος, Συνθέτης

Ο Ελληνικός Μηχανισμός Σύνθεσης (Ε.Μ.ΣΥΝ.) και οι νέες δυναμικές του δημοτικού τραγουδιού στη σύνθεση πρωτότυπων και μοντέρνων έργων σύγχρονης μουσικής, στην Ελληνική Μουσική Γλώσσα, θα σπκώσουν αεράκι μουσικής Άνοιξης στην πατρίδα μας.

Όλα τα της μουσικής μου προκύπτουν από την Ελληνική Ομιλούμενη Γλώσσα, η οποία επιδρά γόνιμα στη μουσική δύναμη.

Ως συνθέτης δημιουργώ τις συνθήκες για να επιδρά η γλώσσα μας γόνιμα στη μουσική και ενεργεία, πάντα σε ένα δημιουργικό συλλείτουργο με τις άλλες δύο τρίδυμες αδερφές της, Ελληνική Μουσική Γλώσσα και Ελληνική Γλώσσα Χειρονομίας, Κίνησης, Χορού.

Πρόκειται για ένα πλαίσιο νέων μουσικών θεωρήσεων, ιδεών και εννοιών που αποτελούν τους βραχίονες εκκίνησης του Ελληνικού Μηχανισμού Σύνθεσης (Ε.Μ.ΣΥΝ.), με αποτέλεσμα την ενεργοποίηση των τριών γλωσσών του λαού μας σε ένα δημιουργικό συλλείτουργο, για τη σύνθεση μουσικών έργων, ως μελοποίηση ελληνικών κειμένων της επιλογής μου.

Η αναφορά στη διαδικασία δημιουργίας των τριών γλωσσών του λαού μας και του δημοτικού τραγουδιού, ως το ομορφότερο ψαλτοπαίδι τους, αποτέλεσμα λειτουργίας των φωνητικών οργάνων του ανθρώπου και η εξέλιξή τους, βοηθάει πάρα πολύ στην κατανόηση της συνθετικής διαδικασίας. Γι όλα τα παραπάνω δίνω αναλυτική περιγραφή στον υπό έκδοση

Ελληνικό Μηχανισμό Σύνθεσης (Ε.Μ.ΣΥΝ.)

«Η γλώσσα μας τραγουδάει», ήταν η απάντησή μου, σε όποιον μου έλεγε: πιτσιρίκο, το ξέρεις ότι τραγουδάς ωραία τα δημοτικά τραγούδια! Το ξέρω απαντούσα, αλλά η γλώσσα μας είναι που τραγουδάει ωραία, εγώ βάζω απλά τη φωνή μου, και συνέχιζα το τραγούδι σχεδόν όλη μέρα, είτε απέξω είτε από μέσα μου.

Οι εμπειρίες μου από αυτό το γοπτευτικό ταξίδι στην ελληνική μουσική παράδοση και όχι μόνο, που ξεκίνησα από τη μικρή μου ηλικία και το οποίο θα σταματήσει μόνο με το τέλος και της ζωής μου, με προσδιόρισαν ως μουσικό στη νεότητά μου, ως συνθέτη στην ωριμότητά μου και σε όλη μου τη ζωή ως ερευνητή, για να πετύχω κάποια στιγμή να διατυπώσω το δικό μου τρόπο - μηχανισμό σύνθεσης, που ονομάζω «Ελληνικό Μηχανισμό Σύνθεσης» (Ε.Μ.ΣΥΝ).

Αυτή η πλούσια εμπειρία θα αποτελέσει το προοίμιο στον υπό έκδοση Ελληνικό Μηχανισμό Σύνθεσης Ε.Μ.ΣΥΝ, που ελπίζω να γίνει σύντομα. Το μότο της έκδοσης θα είναι: «Χαρά μου να σου τραγουδώ γλώσσα μου»

Από τη μεριά μου, ως εμπροσθοφυλακή της προσπάθειας μου, θεωρώ τη σύνθεση των έργων που ονομάζω Μουσικές Νουβέλες. Την κάθε μία εμπνέομαι από ένα δημοτικό τραγούδι βάσης ή από ένα τραγούδι βάσης της λαϊκής μούσας, δηλαδή από τραγούδια αριστουργήματα των προικισμένων λαϊκών μας δημιουργών, τα οποία αξιοποιώ με σύγχρονη μουσική σκέψη, ως αποτέλεσμα μιας νέας δυναμικής καταξιωμένων τραγουδιών της δημοτικής και λαϊκής μούσας.

Εδώ αξίζει να αναφερθώ και σε μια ακόμα σπουδαία δυναμική του δημοτικού τραγουδιού. Είναι αυτή που καθιστά το δίπολο δημοτικό τραγούδι - ομώνυμη μουσική νουβέλα, ως ενοποιητική δύναμη και άλλων τεχνών, ως αποτέλεσμα κβαντικής συμπεριφοράς των έργων μουσικής νουβέλας, την οποία επιτυγχάνω με τη δημιουργία, μέσα σε κάθε μία, σημείων μουσικής διεμπλοκής - εναγκαλισμού, τα οποία στέλνουν στον καλλιτέχνη δημιουργό - ακροατή, κατά την εκτέλεση μιας μουσικής νουβέλας ερεθίσματα έμπνευσης και δημιουργίας δικού του έργου. Το παραπάνω φαινόμενο είναι προνόμιο μόνο του ακροατή και κυρίως του ακροατή καλλιτέχνη- δημιουργού, σε μια συναυλία παρουσίασης έργων μουσικής νουβέλας.

Τα έργα αυτά φέρουν τον ίδιο τίτλο με το δημοτικό τραγούδι βάσης και τον προσδιορισμό «μουσικό έργο», με τη μεταφορική έννοια της λέξης. Ήδη έχουν δημιουργηθεί μουσικά ποιήματα, μουσικά δοκίμια, μουσικά χαρακτηριστικά, πίνακες και άλλα. Το σύνολο αυτών των έργων αποτελούν το ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΟ του δημοτικού τραγουδιού βάσης.

Οι μουσικές νουβέλες θεωρούνται πλέον ως νέο είδος πρωτοποριακό για τη μουσική παγκοσμίως, όπως έγραψε και η γνωστή αρθρογράφος και μουσικός με ανώτερες σπουδές Νόρα Ράλη, αλλά όπως φαίνεται και από την πορεία αυτών των έργων μέχρι τώρα στο μουσικό γίγνεσθαι της πατρίδας μας, όπου καταξιώθηκαν.

Σχεδίασα επτά συλλογές από μουσικές νουβέλες, κάτω από το γενικό τίτλο «Μεταλλάξεις Ελληνικά Μια Ελεγεία Στην Ελληνίδα Επαρχία». Η κάθε μία περιέχει πέντε έργα, εμπνευσμένα από μια περιοχή της Ελλάδας με κοινά μουσικολογικά χαρακτηριστικά.

Ως Θεσσαλός ολοκλήρωσα πρώτα τη συλλογή «Μεταλλάξεις Θεσσαλικά».

Την πρώτη παρουσίαση της συλλογής έκανε ο δήμος Αθηναίων το 2012, υπό την αιγίδα της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και της ΕΣΗΕΑ.

Από τότε με πρόγραμμα τις μουσικές νουβέλες από τη συλλογή «Μεταλλάξεις Θεσσαλικά», και πάντα ένα έργο του Νίκου Σκακλωτα, τιμής ένεκεν στο

μεγάλο μουσικό πρόγονο, δίνω με μουσικό μου σύνολο σεξτέτου ΑΞΕΛΙΞΗ, συναυλίες ίδρυσης Δημοτικών Μουσικών Βιβλιοθηκών, για την καταγραφή και προβολή των συνθετών και των έργων της κάθε περιοχής. Το σύνθημά μας στις συναυλίες αυτές είναι: Η Ελληνική Μουσική Γλώσσα Στο Προσκήνιο».

Τις παρτιτούρες των έργων, σε μια ειδική βιβλιόδετη έκδοση, δίνω στον αντίστοιχο δήμαρχο για να αποτελέσουν τα πρώτα έργα στα ράφια της νέας βιβλιοθήκης. Έτσι εξασφαλίζεται η δυνατότητα μιας διαρκούς επαφής των συνθετών κάθε περιοχής της Ελλάδας με την Ελληνική Μουσική Γλώσσα, καθώς οι μουσικές νουβέλες, είναι έργα απριόρι γραμμένα στην Ελληνική Μουσική Γλώσσα, άγνωστη δυστυχώς στην πλειοψηφία του ελληνικού λαού και όχι μόνο, για να τη γνωρίσουν και να την εκτιμήσουν, οι νέοι κυρίως συνθέτες, με σκοπό να την κάνουν κτήμα τους και μέσον έκφρασης τους.

Τα έργα από τις «Μεταλλάξεις Θεσσαλικά» αποτέλεσαν τεκμήρια έργων στην Ελληνική Μουσική γλώσσα, που συμπεριέλαβε στην επιστημονική του ανακοίνωση στο διεθνές μουσικολογικό συνέδριο της Τιφλίδας ο Απόστολος Παλπός, αναφορικά με το μουσικό μου έργο γενικότερα, ο οποίος αποτελεί μεγάλο κεφάλαιο για την ελληνική μουσική, καθηγητής στο μουσικό τμήμα του ΕΚΠΑ, ποιητής, μαέστρος, σολίστας πιάνου διεθνούς φήμης, απόφοιτος της Μουσικής Ακαδημίας του Βερολίνου και της Λειψίας, διδάσκων και σε πολλά πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Η ανακοίνωσή του προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον του συνεδρίου και ευρύτατο διάλογο. Το σχετικό άρθρο της ανακοίνωσής του, δημοσιεύτηκε σε δύο διεθνή μουσικολογικά περιοδικά.

Οι παρτιτούρες της συλλογής «Μεταλλάξεις Θεσσαλικά» έγιναν δεκτές από την Επιτροπή Πολιτισμού της Κομισιόν και καταχωρήθηκαν στη σχετική υπηρεσία.

Τέλος η ΕΡΤ3 προέβαλε τις μουσικές νουβέλες της συλλογής Μεταλλάξεις Θεσσαλικά, όπως ακούστηκαν στη συναυλία ίδρυσης της Δημοτικής Μουσικής Βιβλιοθήκης Παλλήνης, για να γιορτάσει με την προβολή αυτή την Παγκόσμια Ημέρα Μουσικής, στις 21-Ιουνίου του 2021, κάτι που προφανώς αποτελεί μέγιστη τιμή στη μουσική της Θεσσαλίας, όπως είναι και οι μουσικές νουβέλες της συλλογής Μεταλλάξεις Θεσσαλικά, τις οποίες εμπνεύστηκα από τα κεντημένα στο χέρι του πρωτομάστορα λαού, δημοτικά μας τραγούδια.

Έχει ενδιαφέρον να αναφερθώ συντομότερα και σε μερικές θεωρήσεις-ιδέες - έννοιες από το πλαίσιο λειτουργίας του Ελληνικού Μηχανισμού Σύνοψης (Ε.Μ.ΣΥΝ.).

1- Το τετραδιάστατο μέσα στο οποίο εκκολάφτηκε και μεγαλούργησε ο Εθνικός Πολιτισμός που αποτελούν οι τις τρεις ελληνικές γλώσσες, ως πολιτι-

στικές διαστάσεις, μαζί με το χρόνο ως τέταρτη διάσταση.

2- Η μελωδία σε ένα μουσικό έργο είναι κυρίαρχη, καθώς εκφράζει το εννοιολογικό στοιχείο του έργου, ενώ συνθέτει ένα πλήρες σημειολογικό πεντάγραμμα, με τα στοιχεία που παρέχει η μελωδική γραμμή του μουσικού έργου και μόνο.

3- Δωδεκάφθογγο και τονικότητα σε συνδυασμό, ως μια σχέση «αγάπης» των δύο συστημάτων που μπορώ να δημιουργώ όταν τα αξιοποιώ, ως μέσα έκφρασης και επικοινωνίας στο ίδιο έργο, και όχι ως χαρακώματα αντιπαράθεσης μεταξύ των οπαδών τους, γιατί ο συνθέτης πρέπει να είναι δημιουργός και όχι οπαδός.

4- Μουσικό ανάλογο της κοινωνίας στο μουσικό έργο, δηλαδή σκηνές της κοινωνικής ζωής στο έργο με μουσικό τρόπο.

5- Θεατρικότητα στο έργο που επιβάλει το θέμα και το σενάριο του έργου.

6- Τη χειρονομία του λόγου ενός κειμένου, όταν μελοποιείται οφείλει να την ακολουθεί και η μελωδία της μουσικής.

7- Η μουσική δεν είναι μία, παγκόσμια και οικουμενική γλώσσα, αλλά πολλές γλωσσικές εκφράσεις, δηλαδή μουσικές γλώσσες των λαών, σε αντιστοιχία με τις ομιλούμενες γλώσσες.

8- Ελληνικός Λόγος, ως το υπερσύνολο, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα πνευματικά έργα των Ελλήνων δημιουργών στο χρόνο

9- Ελληνικό Πολιτιστικό Σύμπαν, το οποίο έχει ως τροφοδότη λογαριασμό τον Ελληνικό Λόγο.

10- Η εικασία μου να εφαρμοστεί στο Ελληνικό Πολιτιστικό Σύμπαν μια τετραδιάστατη πολλαπλότητα ως χωροχρόνος Μινκόφσκι, με χωρικές διαστάσεις τις τρεις ελληνικές γλώσσες και τέταρτη το χρόνο. Ο σχεδιασμός τότε του σχετικού κώνου φωτός σε αυτή την εφαρμογή, θα μας δείξει έργα του ελληνικού πολιτισμού που είναι ακόμα στο μέλλον και θα μας φανερώσει έργα του παρελθόντος, τα οποία δόλιες δυνάμεις εξαφάνισαν.

Τα παραπάνω μπορεί ο ακροατής να τα διαπιστώσει και να τα χαρεί, στο έργο μουσικό ποίημα Σεξτέτο για τον Πλαστήρα του Ηλία Γκρή, από το ΠΟΛΥΤΕΧΝΟ «ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ», γιατί τόσα λόγια για τη μουσική, χωρίς τη μουσική, είναι παραπάνω και από φτώχεια.

Το λικ νχογράφησης του σεξτέτου ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ

<https://www.youtube.com/watch?v=fzHCQMEvgWU>

Το λικ νχογράφησης του λαϊκού τραγουδιού σεξτέτου ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ

<https://www.youtube.com/watch?v=N6gklOJEugY>

Το λικ μαγνητοσκόπησης του σεξτέτου ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ

https://www.youtube.com/watch?v=JOTO_D0zn20

Τα έργα

1- Κλειστός χορός Αργιθέας για τρίο: κλαρινέτο, βιολί, πιάνο.

2- Άρνη - Καραγούνα, για πιάνο.

3- Γιούργια στα παλιούρια, για κουαρτέτο εγχόρδων

4- Μπήκαν τα γίδια στο μαντρί, για κουαρτέτο εγχόρδων.

5- Πλαστήρας, για σεξτέτο: Κλαρινέτο, κουαρτέτο εγχόρδων και πιάνο.

ΣΕΞΤΕΤΟ

ΓΙΑ ΤΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

\Κατηφόριζε τη συμφορά με στολή επίγνωσης\Το κλαρίνο της σκέψης του
ημέρευε σκοτάδια\

\Μαύρος Καβαλλάρης τραβούσε καλινάρι\Την άβυσσο που διέσχισε αλώ-
βητος κι αγνός\

\Σκιές εξορισμένων οι σκοτωμένοι\Κι έπαιξαν ασημένιο κομπολόι τ' άστρα\

\Στην τραχιά γεωγραφία του ένα φεγγάρι\Παυσήλυπο ανέβαινε στα θεσ-
σαλικά του μάτια\

\Και φώτιζε της φυλής ένα μωσαϊκό κρίματα\Τον περίμεναν φωνές ικεσίας
χέρια\

\Κατάφορτα χάρδια παιδιών που 'γιναν άνθη\Ήταν ατίθασες ημέρες σ' ανε-
μοστρόβιλους μνήμης\

\Που άστραψε φωτογενής θέληση στην ωχρή του όψη\Στα χείλη του και
υψώθηκε δωρικός ναός

\Έψελναν αμαρτωλοί βλαστημούσαν άγιοι\Κι έμπαιναν ρακένδυτοι φυγά-
δες πεινασμένοι\

\Γι' αντίδωρα λόγια παρηγοριάς κι ανάστασης\.

Μουσικό ποίημα Ηλία Γκρη

Εμπνευσμένο από τη μουσική νουβέλα ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ και το ομώνυμο λα-
ϊκό τραγούδι του Θωμά Μπακαλάκου. Που περιλαμβάνεται στο δίσκο του
«ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ» έκδοση ΜΙΝΟΣ 1985.

Του Ιουνίου 17, 2015

Κοζιού Σόνια

Δρ Εθνομουσικολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημοτικό τραγούδι: Από την τελετουργία στην παράσταση. Ύψεις και μετασχηματισμοί

«Για πολλά χρόνια η συζήτηση για το δημοτικό τραγούδι γινόταν σπριγμένη σε αντιθετικά ζεύγη, όπως παραδοσιακό-νεωτερικό, γνήσιο-νοθευμένο, αγροτικό-αστικό, μια συνηθισμένη πρακτική της λαογραφικής και πρώιμης εθνομουσικολογικής επιστήμης. Από τον Πολίτη αλλά και τους διαδόχους του, Κυριακίδη και Μέγα, και μέχρι απελπιστικά πρόσφατα τα δημοτικά τραγούδια καταγράφηκαν ως κείμενα, αποστερημένα κατ' αρχήν από τη μελωδία τους αλλά και αποκομμένα από το κοινωνικό, ιδεολογικό, οικονομικό, πολιτικό πλαίσιο όπου παρήχθησαν, τις περισσότερες φορές ως αναπόσπαστο μέρος ευρύτερων τελετουργιών».

...Αντίθετα, ακολουθώντας το παράδειγμα σύγχρονων εθνομουσικολογικών και ανθρωπολογικών προσεγγίσεων, θα γίνει προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η παράδοση ως πολιτισμική συνέχεια, ως μια αέναη δημιουργική διαδικασία και όχι ως στάση, όπου η αλλαγή θεωρείται εξ ορισμού μια δυσλειτουργία. Πρωταρχικής σημασίας είναι λοιπόν να δοθεί έμφαση στους φορείς, που μέσα σε ένα συγκεκριμένο πολιτικοοικονομικό και αισθητικό πλαίσιο, προσλαμβάνουν, μαθαίνουν, αξιολογούν και ανταποκρίνονται στη μουσική, συχνά επανερμηνεύοντας παραδοσιακές μουσικές αξίες, σύμβολα και μεθόδους».

Ιωάννης Μάνος

Αναπληρωτής καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μελετώντας το μακεδονικό τραγούδι στη βορειοελληνική μεθόριο: Μία ανθρωπολογική προσέγγιση

Η ανακοίνωση εξετάζει δημόσιες πολιτισμικές επιτελέσεις που περιλαμβάνουν μη ελληνόφωνα, μακεδονικά τραγούδια, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την συνοριακή περιοχή της Φλώρινας. Πρόκειται για μία περιοχή, όπου η χάραξη των εθνικών συνόρων, το 1913, αναδιοργάνωσε μεν γεωπολιτικά τον χώρο αλλά δεν ανέτρεψε τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές μεταξύ των ανθρώπων στις δύο πλευρές της μεθορίου, οι οποίες αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο των αιώνων της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η πολυγλωσσία, δομικό χαρακτηριστικό και ιστορικό δεδομένο των περιοχών αυτών, συνέχισε να υπάρχει

παρά τις κρατικές πολιτικές που την προσέγγισαν ως «επικίνδυνη ετερότητα». Η ανακοίνωση συζητά τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους οι συμμετέχοντες/ουσες στις δημόσιες αυτές περιστάσεις βιώνουν την επιτέλεση των τραγουδιών αυτών, όπως, για παράδειγμα, ως μία πρακτική διασκέδασης και πολυγλωσσικής κοινωνικότητας, ως διεκδίκηση δικαιώματος σε μια αλλόφωνη πολιτισμική έκφραση ή ως μία έκφραση συλλογικής ταυτότητας, η οποία αντιπαραβάλλεται στην ελληνική.

Ποθυμέρου-Καμηλάκη Αικατερίνη

Το δημοτικό τραγούδι στο πλαίσιο της Άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

Μέσα από μια προσέγγιση του λαϊκού πολιτισμού, όπως εκφράζεται με το τραγούδι ως κείμενο-στίχοι, προφορική παράδοση, μουσική-τραγούδιμα, εξετάζεται η σχέση του διαχρονικά με την εκάστοτε σύγχρονη δημιουργία, η προσαρμογή του στις μεγάλες επιρροές της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογίας και η θέση του στο θεσμικό πλαίσιο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Ευανθία Στιβανάκη

*Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών-
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών*

Όψεις Θεατρικότητας στη δημοτική ποίηση/Δημοτικό τραγούδι

Τα Δημοτικά Τραγούδια και κυρίως οι Παραλογές διαθέτουν αξιοσημείωτη δραματική πυκνότητα, (καθώς συμβαίνει με πολλά ποιητικά είδη και γένη, όπως π.χ. το Έπος). Ο διάλογος - δομικό στοιχείο της δραματολογίας- αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του Δημοτικού μας τραγουδιού. Εξ άλλου οι μεταμορφώσεις, οι παρενδυσία, τα «μοιραία» αντικείμενα, η μουσικότητα του λόγου, οι «σκηνογραφημένοι» χώροι, τα παραπλανητικά τεχνάσματα, το ευσύνοπτο των περιγραφών, οι «αναγνωρίσεις», η διαδοχική εξέλιξη και επικέντρωση στο κομβικό και (συνήθως) συγκρουσιακό γεγονός, η, συχνά, τραγική συνθήκη προκαλούν και προσκαλούν στην τέχνη του Θεάτρου. Έτσι, ο

σύγχρονος θεατής παρακολουθεί -και πλέον, όχι σπάνια- ενδιαφέρουσες από Σκηνής αποδόσεις των Δημοτικών μας τραγουδιών και κυρίως των Παραλογών, ανανεώνοντας -με κάποιον άλλον τρόπο- τη σχέση του Κοινού με το Δημοτικό μας τραγούδι.

Μαρία Βε

Φιλολόγος Μ.Εδ, Μουσικός- Διευθύντρια 2ου Γυμνασίου Λαμίας,
Υποψήφια Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Χρήστος Παπακώστας

Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

«Κυρία, εγώ αυτό το τραγούδι το ξέρω!»: Δημοτικό τραγούδι και Εκπαίδευση. Το εθνογραφικό παράδειγμα της Γιώτας Βέν.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι, με αφορμηση το εθνογραφικό παράδειγμα της Γιώτας Βέν, η διερεύνηση και ανάδειξη της δυναμικής του δημοτικού τραγουδιού στην εκπαίδευση και ειδικότερα στην τυπική, καθώς το δημοτικό τραγούδι δεν αφορά μόνο τις παραδοσιακές κοινωνίες αλλά αποκτά νόημα και στον σύγχρονο κόσμο ως ζωντανός οργανισμός, ως πολυδιάστατο φαινόμενο και τμήμα της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε συνδυασμό με τους συμβολικούς κώδικες που εμπεριέχει και τις λειτουργίες που επιτελεί.

Η έρευνα εστιάζεται σε ένα πρόσωπο και συγκεκριμένα στην τραγουδίστρια Γιώτα Βέν, καταξιωμένη ερμηνεύτρια του δημοτικού τραγουδιού και πραγματοποιείται στο πλαίσιο της συγγραφής διδακτορικής διατριβής η οποία είναι σε εξέλιξη.

Επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι να αναδειχθούν τα στοιχεία αυτά που συγκρότησαν το μαθησιακό πλαίσιο αναφοράς της πληροφορήτριας αναφορικά με το δημοτικό τραγούδι και η ανάγκη αυτοπροσδιορισμού και συγκρότησης της ταυτότητάς της, η οποία αναπλαισιώνεται και δομείται με την απόφασή της σε μεγαλύτερη ηλικία να επαναπροσδιορίσει τη σχέση της τόσο με την τυπική εκπαίδευση όσο και με την άτυπη μάθηση και αυτομόρφωση.

Επιπλέον, διερευνάται κατά πόσο η επανασύνδεση με τις εκπαιδευτικές διαδικασίες- καθώς η ίδια αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σχολείο στο παρελθόν- και η ανακάλυψη της παιδευτικής αξίας του δημοτικού τραγουδιού

λειτούργησαν καταλυτικά στην ατομική ολοκλήρωση, κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη της τραγουδίστριας, στη συγκρότηση της μουσικής και καλλιτεχνικής της ταυτότητας, και κατά πόσο η επιλογή αυτή πέτυχε τους στόχους της ενήλικης μάθησης με μετασχηματίζουσα προοπτική.

Μέσα από τις αφηγήσεις ζωής της ερμηνεύτριας διερευνάται εάν η ίδια κατάφερε και σε ποιο βαθμό - προβαίνοντας σε κριτική αξιολόγηση των παραδοχών της και καίριες επιλογές στο μουσικό ρεπερτόριό της αναφορικά με το δημοτικό τραγούδι - να διαμορφώσει νέους ρόλους, να δοκιμάσει νέες προοπτικές δράσης και επιτέλεσης, να οδηγηθεί σε ουσιώδεις νοηματοδοτήσεις της πραγματικότητάς της επιτυγχάνοντας, παράλληλα, να δομήσει μέσω αυτόβουλης σκέψης και αυτόνομης δράσης τη μουσική και καλλιτεχνική της ταυτότητα.

Τέλος, αναζητήθηκαν τρόποι εφαρμογής των μεταδεδομένων της έρευνας και των παραγόμενων εξ' αυτών συμπερασμάτων και γνώσης στην εκπαιδευτική πράξη.

Για τις ανάγκες της έρευνας επιλέχθηκε η αφηγηματική - βιογραφική ερευνητική μεθοδολογία με τη βιογραφική προσέγγιση με σκοπό να διερευνηθούν σε βάθος τα βιώματα, οι αναπαραστάσεις, οι παραδοχές, οι αντιλήψεις και οι στάσεις της πληροφορήτριας για το δημοτικό τραγούδι και την ελληνική παραδοσιακή μουσική μέσω βιογραφικών συνεντεύξεων και αφηγήσεων ζωής με την εμπλοκή του μουσικού υποκειμένου σε διαδικασία κριτικού στοχασμού.

Λέξεις κλειδιά: Δημοτικό τραγούδι, Βιογραφική μέθοδος, Αφηγήσεις Ζωής, Τυπική Εκπαίδευση-Άτυπη Μάθηση, Μετασχηματίζουσα Μάθηση.

Αρχείο: Β. Κοζιού

**Κέντρο Ιστορικής
και Λαογραφικής Έρευνας
«Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» Καρδίτσας**

Στοιχεία επικοινωνίας:
Βασιλική Κοζιού-Κολοφωτιά

**Κιν. 6938749249,
τηλ. 2441072337,
e-mail: koziou51@gmail.com**

Facebook: **kileApollon**